

Niektoré aspekty zahraničnej politiky Vladimíra Putina

Ivana VOLANSKÁ

Úvod

Ruská federácia, tak ako v minulosti Sovietsky zväz, hrala vždy významnú úlohu vo svetovom meradle, no aj v rámci euroázijského kontinentu. Do budúcnosti sú jasné tendencie Ruska, stať sa strategickým hráčom na medzinárodnom poli, pretože minulosť stále ovplyvňuje budúcnosť. Budeme skúmať ako sa Vladimír Putin snažil o znovunastolenie silnej pozície krajiny a aké nové princípy a myšlienky vniesol do fungovania politického systému Ruska. Aj z tohto dôvodu nás táto téma zaujala a budeme analyzovať aké ďalšie tendencie a smerovanie mala zahraničná politika realizovaná Putinom. Pokladáme za prínosné rozobrať obdobie pôsobenia prezidenta Vladimíra Putina, ktorý bol a stále je v Rusku pomerne obľúbený, a ktorý sa musel popasovať so stavom ekonomiky Ruska po odchode Borisa Jeľcina z postu prezidenta Ruskej federácie. V príspevku je obsiahnutý nástup Vladimíra Putina na prezidentský post a ako sa stal najsilnejším mužom Ruska. Podľa Ústavy má prezident Ruskej federácie silné postavenie s rozsiahlymi právomocami. Vzťah voči USA bol odjakživa strategický a nevyhnutný pre spoluprácu a nie pre súperenie. Putin sa snažil o spoluprácu, kde by obe krajiny boli rovnocennými partnermi, vzájomne si pomáhali a spoločne budovali bezpečnostnú politiku sveta. Načrtne stručný prehľad aké dohody a zmluvy spoločne uzatvorili, no aj to, v akých záležitostiach a konfliktoch sa ich názory líšili a udalosti, ktoré rozdeľovali ich spoluprácu.

1 Niektoré aspekty zahraničnej politiky Vladimíra Putina

1.1 Od predsedu vlády k prezidentovi

Kremľ je symbol sily, pevnosti a moci. Leží uprostred európskeho Ruska a Fédorovski ho opisuje ako duchovné a politické centrum Moskvy. Pri jeho výstavbe bolo obklopené priekopou, kameňmi a konármi stromov, lebo ruské slovo kremľ znamená hrad⁶².

Putin po tom čo doštudoval na Právnickej fakulte Leningradskej univerzity, začal pracovať v KGB⁶³ čo bolo odjakživa jeho snom. Neskôr bol prevelený do Drážďan, kde

---

⁶² Fédorovski, V. 2004. Kremľské tajomstvá. Bratislava : Slovart, 2004. 235 s. ISBN 80-7145-955-0.

⁶³ Reitschuster, B. 2006. Vladimír Putin Kam kráčaš, Rusko?. Praha : Ottovo nakladatelství, 2006. 336 s. ISBN 80-7360-480-9.

pracoval ako pracovník sovietskej vonkajšej rozviedky⁶⁴. Po tejto službe v roku 1991 začal pracovať v Petrohrade najprv ako predseda Komisie pre zahraničný styk, neskôr ako prvý zástupca predsedu vlády Petrohradu. Tu sa dostal viac do povedomia verejnosti⁶⁵.

Na prelome rokov 1999 a 2000 sa v Rusku konali parlamentné a prezidentské voľby, čo so sebou prinášalo aj očakávania, kto sa stane novou hlavou Ruskej federácie. Bolo známe, že úradujúci prezident Boris Jeľcin je značne chorý, a preto spolu so svojimi poradcami, inak nazývanými „rodina“, ukázali na osobu, ktorá by mala pokračovať v jeho kurze. Označili Vladimíra Vladimíroviča Putina⁶⁶. Tomu predchádzalo vymenovanie Putina za nového predsedu vlády a zároveň potencionálneho nástupcu Jeľcina. Dimitrij Běloševský rodinu nazýva „rozhodovací klan“ alebo „domáce politbyro“⁶⁷. Treba doplniť, že spočiatku bolo ťažké si predstaviť, čo by sa zmenilo s Putinom – „bola to iba myška pobejúca nekonečnými chodbami Kremľu“⁶⁸. Podľa Fědorovského⁶⁹ miesto ministerského predsedu zaručilo Putinovi, aby ovplyvňoval gubernátorov a riaditeľov veľkých podnikov. Podobným spôsobom si získal dohľad nad prezidentskými voľbami.

Putin mal podporu v Dume, no Jeľcin takticky odstúpil zo svojej funkcie, aby mu zaručil isté víťazstvo, ktoré sa potvrdilo 26.03. 2000⁷⁰. Po tomto odstúpení sa Putin, podľa ruskej ústavy stal úradujúcim prezidentom na nasledujúce tri mesiace. Vo voľbách v marci mal 11 súperov⁷¹. To, čo bolo predpokladané a aj sa potvrdilo bol fakt, že Vladimír Putin bol už v prvom kole zvolený za prezidenta Ruskej Federácie.

Jeho jasné vedenie si vysvetľovali neidentifikovateľnou charizmou⁷², razantným vyriešením vlečúceho sa konfliktu v Čečensku⁷³ a taktiež charakterom, ktorý „oplýva energiou a vôľou k realizácii krokov potrebných k náprave krízovej situácie“⁷⁴. Podporou a pomocou k nástupu do funkcie si Putin mohol byť istý zo strany hnutia Jednota⁷⁵, ktoré on

---

⁶⁴ Usolcev, V. 2004. Sloužil jsem s Putinem u KGB. Praha : Academia, 2004. 224 s. ISBN 80-200-1265-6.

⁶⁵ Reitschuster, B.: Ref. 2.

⁶⁶ Juza, P. 2000. Tretí pokus – Vladimír Putin. In: Noveslovo [online]. 2000 [2011-03-05]. ISSN 1336-2984. Dostupné na: <http://www.noveslovo.sk/c/23004/Treti_pokus_Vladimir_Putin>.

⁶⁷ Běloševský, D. 2000. Vladimír Putin: raketový nástup „sfingy“. In: Mezinárodní politika [online]. 2000, roč. 24, č. 5 [2011-02-15]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2000/MP052000.pdf>>.

⁶⁸ Lucas, E. 2008. Nová studená válka aneb jak Kreml ohrožuje Rusko i Západ. Praha : Mladá fronta, 2008. 302 s. ISBN 978-80-204-1879-1.

⁶⁹ Fědorovski, V. 2002. Šedé eminence ruské politiky. Od Rasputina k Putinovi. Praha : Nakladatelství BRÁNA, 2002. 160 s. ISBN 80-7243-146-3.

⁷⁰ Chovanec, F. 2004. Americko-ruské vztahy po rozpadu ZSSR (VI.). In: Fórum pro mezinárodní politiku. [online]. [2011-02-10]. Dostupné na: <<http://stary.mepoforum.sk/index.php?id=238&art=106&l=10>>.

⁷¹ Běloševský, D.: Ref. 6.

⁷² Juza, P.: Ref. 5.

⁷³ viac o Čečensku na Balabán, M.: Čečensko: bolavé místo Ruska. In: Mezinárodní politika 7/2001, s. 4 – 7.

⁷⁴ Běloševský, D.: Ref. 10.

⁷⁵ viac o Jednote: Duleba, A.: Ruská federácia pred prezidentskými voľbami 2008. In: Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku [online]. 2008, s. 14.

podporil v parlamentných voľbách. Z toho vyplývalo, že ruský národ už nemal veľkú motiváciu podieľať sa na výsledkoch volieb, ako spomína Běloševský⁷⁶. Taktiež Alexander Duleba nastoľuje otázky, „či je ešte Rusko demokratickou krajinou alebo začína obdobie totality?, načo sú potrebné voľby ak ich úlohou je iba legitimizovať rozhodnutia Kremľa?“. Duleba hovorí o termíne „riadená demokracia“, ktorý vznikol spontánne, no bol to jediný termín, ktorý v rokoch 2000-2006 charakterizoval politický systém Ruska počas prezidentovania Vladimíra Putina. V roku 2000, šéfredaktor novín Nezavisimaja gazeta Treťjakov, zdefinoval tento pojem ako „demokracia (pretože máme voľby, voliči majú možnosť alternatívneho výberu, máme slobodné médiá, lídri sa menia), avšak je opravovaná vládnuou triedou. To je to, čo máme“⁷⁷.

1.2 Základné črty zahraničnej politiky Vladimíra Putina

Na úvod tejto podkapitoly pokladáme za dôležité uviesť základné právomoci prezidenta Ruskej federácie, kde podľa Článku 86 Ústavy Ruskej federácie prezident určuje smer zahraničnej politiky, vedie rokovania a podpisuje medzinárodné zmluvy, podpisuje ratifikačné listiny a prijíma poverovacie a odvolacie listiny diplomatických zástupcov⁷⁸.

Vo funkcii ministerského predsedu, neskôr úradujúceho prezidenta a nakoniec ako prezident Ruskej federácie sa Vladimír Putin zorientoval ako to chodí na globálnom poli. S jeho nástupom do funkcie prezidenta sa postupne prijali nové prístupy k regionálnej a medzinárodnej bezpečnosti a ruská zahraničná stratégia sa stala reálnejšia, sebavedomejšia a diverzifikovanejšia. Prezident ďalej pokračuje v procese centralizácie moci a stáva sa jediným realizátorom zahraničnej politiky⁷⁹. Najprv sa budeme venovať a analyzovať tri strategické piliere, resp. konštanty, na ktorých stojí zahraničná politika Ruska. Alexander Duleba ich objasňuje nasledovne: jadrová konštanta, európska konštanta a post sovietska konštanta. Tieto konštanty sú súčasťou národnej ruskej identity, Rusi sú s nimi stotožnení a sú na ne hrdí. Duleba cituje spoločného menovateľa pre tieto konštanty nasledovne „Rusko je globálna veľmoc“. Paradoxne, tieto princípy sú frustráciami, pretože sa nepodarilo naplniť ruské ciele o obnovení globálneho politického postavenia z obdobia ZSSR. Naproti tomu, Spojené štáty americké (ďalej iba USA) odmietli Rusko ako rovnoprávneho bezpečnostného

---

⁷⁶ Běloševský, D.: Ref. 6.

⁷⁷ Duleba, A. 2008. Ruská federácia pred prezidentskými voľbami 2008. In Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku [online]. 2008, s. 8 [2011-02-17]. Dostupné na: <<http://www.sfpa.sk/dokumenty/publikacie/201>>.

⁷⁸ Ústava Ruskej federácie. Dostupné na: <<http://www.constitution.ru/en/10003000-01.htm>>.

⁷⁹ Polikanov, D. 2001. Ruská zahraničná politika: dva roky Putinovy vlády. In Mezinárodní politika [online]. 2001, roč. 25, č. 11 [2011-02-26]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2001/MP112001.pdf>>.

partnera. Duleba ešte dodáva, že na základe týchto troch princípov môžeme pochopiť postoje Ruska k zahraničnej a bezpečnostnej politike a k otázkam medzinárodných vzťahov⁸⁰.

Chovanec oprávnene tvrdí, že po prebratí moci Vladimírom Putinom sa zahraničná politika Ruska stala pre Spojené štáty americké „čitateľnejšia a predvídateľnejšia“⁸¹. K tomuto istému názoru sa prikláňal aj Spiridonov a zároveň hovorí, že ak sa chce Rusko považovať za súčasť Západu, musí sa začať správať ako Západ, nesmie mať imperialistické ambície a musí odmietnuť „brežnevovské doktríny“ a uznať rovnaké hodnoty aké má Západ⁸². Treba doplniť to, čo uvádza Votápek, že kroky Ruska majú väčšinou symbolický charakter. Za svoje ústupky dostávalo nemalé finančné prostriedky. Veľký zisk malo z tichej dohody o Čečensku so Západom, z dohody START III s Američanmi⁸³. Dodáva, že aj keď sa ruská zahraničná politika posunula smerom k vyspelým krajinám, ešte stále je poznačená Jel'cinovou epochou a nemá sformulovanú skutočnú štátnu ideu⁸⁴. Vo vzťahu k Lotyšsku, Litve a Estónsku prestala mať Moskva námietky proti ich vstupu do NATO. A politika ku krajinám „blízkeho zahraničia“⁸⁵ sa stala pragmatickejšia (Polikanov, 2002).

Na záver dodávame, že podľa Spiridonova sa nové Rusko môže stať regionálnou supervelmocou na hraniciach Európy a Ázie, ktorá bude schopná viesť zodpovednosť za zachovanie mieru a stability v rámci kontinentu, ale aj v celom svete, ak bude posilňovať ekonomickú moc, bude bojovať proti terorizmu, dodržiavať práva a slobody občanov a zapojí sa do riešenia globálnych problémov⁸⁶.

1.3 Zahraničná politika Ruska vo vzťahu k USA

Vzťahy Spojených štátov a Ruskej federácie sa vždy vyznačovali istou dávkou súperenia. Neustále sa predbiehali kto z koho, kto príde s niečím novým, lepším alebo vyspelejším. Toto obdobie je charakterizované ako obdobie Studenej vojny (1947-1991). Uvedomujeme si, že obsiahnutie všetkých záležitostí medzi USA a RF by neoblo možné z hľadiska rozsahu strán práce, tak prinášame iba tie základné styčné body a vzťahy ich partnerstva.

---

⁸⁰ Duleba, A.: Ref. 16.

⁸¹ Chovanec, F. 2008. Nové prvky ruskej zahraničnej politiky po nástupe Vladimíra Putina. In. Fórum pre medzinárodnú politiku [online]. 2008 [2011-03-05]. Dostupné na: <<http://www.mepoforum.sk/regiony/vychodna-europa/rusko/vztahy-usa-a-ruska-na-zaciatku-21-storocia-v/>>.

⁸² Spiridonov, A. 2002. Ruská zahraniční politika, vzťahy s USA (1991-2002). In Mezinárodní politika [online]. 2008, roč. 26, č. 8 [2011-02-27]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2002/MP082002.pdf>>.

⁸³ Tejto problematike sa budeme venovať v práci neskôr, v ďalšej podkapitole.

⁸⁴ Votápek, V. 2002. *Polozměna ruské zahraniční politiky*. In Mezinárodní politika [online]. 2002, roč. 26, č. 8 [2011-03-03]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2002/MP082002.pdf>>.

⁸⁵ Označenie bývalých republík ZSSR.

⁸⁶ Spiridonov, A.: Ref. 21.

Je potrebné dodať, že sa odohrali dve významné udalosti, ktoré ovplyvnili zahranično-politické vzťahy k USA. A to rýchly nárast cien ropy a plynu a udalosti, ku ktorý došlo 11. Septembra 2001 a ďalšie zmeny, ktoré sa odvíjali od tohto dňa⁸⁷. J. Čarnogurský vychádza z názoru, že vzťah medzi RF a USA je dominujúci pre svet. A hlavne Rusko dokáže byť jediným vojenským oponentom voči USA⁸⁸.

Vladimír Putin musel uhladiť vzťahy a nastaviť nový kurz zahraničnej politiky voči USA, ktorá dovtedy bola realizovaná prezidentmi Clintonom a Jeľcinom a zároveň bola kritizovaná a nenašla si obľubu u verejnosti (Chovanec, 2008). V období, keď bol Putin ešte predsedom vlády sa začala druhá rusko-čečenská vojna. Predmetom našej ďalšej analýzy bude iba časť tohto konfliktu, teda od roku 1999. V tomto prípade išlo Čečenom a Rusom o posilnenie vplyvu v Dagestáne a získanie si jeho obyvateľov na svoju stranu. Je samozrejmé, že Rusi sa báli, aby nestratili svoj prístup ku Kaspickému moru, ktoré bolo významné svojím nerastným bohatstvom. A na druhej strane tu Čečeni chceli šíriť svoje politické a ekonomické záujmy, v mene islamu. Čečeni si sľubovali úspech, pretože tak ako oni, ani Dagestáni neboli spokojní s Ruskom, no nestali sa čečenskými spojencami. Pravdepodobne aj preto, lebo Rusko poskytlo Dagestánu finančné prostriedky, ktoré mu patrili z dotačnej politiky centra. Pre Dagestánov bolo výhodou, že mali vysoké percento nezamestnanosti, a tak sa z mladých ľudí stávali bojovníci islamských oddielov. Keďže Putin vytyčil, že sa Čečeni snažia o destabilizáciu vlády a politiky v Rusku, použil armádne jednotky, letectvo a delostrelectvo, aby potlačil čečenské oddiely⁸⁹. Teraz by sme chceli ozrejmiť udalosť z roku 2002, kedy čečenský teroristi prepadli moskovské divadlo na Dubrovke. Ako uvádza Balabán, z tejto udalosti vyplynuli dva závery. Po prvé: Rusko potrebuje novú stratégiu a zákony v boji proti terorizmu, ktoré budú v súlade s Konceptiou zahraničnej politiky Ruskej federácie. Po druhé: ruské obyvateľstvo sa musí psychicky a organizačne pripraviť na ďalšie nebezpečenstvá terorizmu. Pripúšťame oprávnenosť tvrdenia Balabána, že je potrebné posilniť Federálnu bezpečnostnú službu, vytvorenie orgánu, ktorý by koordinoval činnosť armády a uvoľnenie miliárd rubľov na boj s terorizmom z dôvodu, že na území Čečenska pretrvávajú teroristické útoky a je podozrenie, že Čečeni si vytvorili tzv. Islamský kalifát od Čierneho po Kaspické more. Napriek týmto skutočnostiam, sa Rusko snažilo vyriešiť ekonomickú obnovu Čečenska, a to schválením programu „Obnova ekonomiky a sociálnej sféry Čečenskej republiky pro rok

---

⁸⁷ Polikanov, D.: Ref. 18.

⁸⁸ Čarnogurský, J. 2011. Prednáška na tému Rusko. Prešovská univerzita. 11.04.2011.

⁸⁹ Balabán, M. 2001. Čečensko: bolavé miesto Ruska. In *Mezinárodní politika [online]*. 2001, roč. 25, č. 7 [2011-03-25]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2001/MP072001.pdf>>.

2002 a následujúci období“ a uvoľnenie 4,5 miliárd rubľov. Tieto snahy sú ale stále v rozpore s útokmi Čečenských separatistických síl⁹⁰.

Teraz by sme chceli upriamiť pozornosť na upevnenie priateľských vzťahov medzi Ruskom a USA po teroristických útokoch na Svetové obchodné centrum (WTO) v roku 2001. Ako dôsledok týchto útokov sa začala užšia spolupráca v boji proti terorizmu a vytvorenie Rady NATO – Rusko (Council NATO – Rusko – CNR). Zvýšená spolupráca sa mala týkať hlavne spomínaného boja proti terorizmu, zvládanie krízy, raketová obrana, vojenská spolupráca a civilná ochrana⁹¹. Tento deň udal nový kurz zahranično-politických vzťahov ako medzi RF a USA, tak aj vo svete. Rusku za spoluprácu v boji proti terorizmu bol priznaný tichý súhlas s politikou na Kavkaze. Po týchto útokoch sa zmenil celkový pohľad sveta na ruské operácie v Čečensku. Prijalo sa nové stanovisko, že Čečeni sú zodpovední za vojnové operácie, zabíjanie, bombardovanie, plienenie a používanie civilistov na obranu samých seba⁹². Treba doplniť to čo uvádza Duleba, že Rusko podporilo vojenské operácie USA proti základniám Talibanu ako odpoveď na teroristický útok z roku 2001. Zároveň George Bush a Vladimír Putin podpísali zmluvu o redukcii strategických zbraní⁹³. Chovanec taktiež hovorí, že Rusko sa stalo jedným z hlavných protagonistov v boji proti terorizmu. K tomu prispeli aj akcie čečenských ozbrojencov na ruskom území. A tu je potrebné pripomenúť aj názory iných analytikov (Brzezinski, Souleimanov), podľa ktorých rusko-čečenské konflikty vyhovujú USA z dôvodu, že spomaľujú ruskú expanziu ku Kaspickému moru, na ktoré majú záujem aj Spojené štáty, kvôli energetickým zdrojom⁹⁴. Súhlasíme s názorom Koneckého, že táto nová Rada NATO – Rusko bola dôležitá pri rozširovaní NATO v roku 2002, kedy by sa súčasťou Aliancie stali štáty bývalého Sovietskeho zväzu a Aliancia by získala hranice s Ruskom. No Rusko sa stále pýtalo proti komu je namierená bezpečnostná aliancia, ale neodmietlo spoluprácu a izoláciu. Na záver doplníme, že Rusko v CNR nemá slovo veta, ale členovia NATO podporujú intenzívnu spoluprácu s Ruskom v boji proti terorizmu⁹⁵.

---

⁹⁰ Balabán, M. 2003. *Milníky ruské bezpečnostní politiky v roce 2002 a její další perspektivy*. In *Mezinárodní politika* [online]. 2003, roč. 27, č. 2 [2011-04-23]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2003/MP022003.pdf>>.

⁹¹ Konecký, D. 2002. *Vztahy NATO – Rusko po 11. září 2001*. In *Mezinárodní politika* [online]. 2002, roč. 26, č. 7 [2011-03-16]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2002/MP072002.pdf>>.

⁹² Peťková, A. 2006. *Čečensko a zahraničná politika Ruskej Federácie*. In *Euroatlantické centrum* [online]. 2006, [2011-04-03]. Dostupné na: <<http://eac.sk/page.php?doc=266>>.

⁹³ Duleba, A.: Ref.16.

⁹⁴ Chovanec, F.: Ref.20.

⁹⁵ Konecký, D.: Ref.30.

Z uvedeného vyplýva, že po útokoch z jedenásteho septembra vzťahy medzi Moskvou a Washingtonom vstúpili do novej epochy. Vladimir Putin bol medzi prvými, ktorý zavolať cez „červenú linku“ G. W. Bushovi a ubezpečil ho, že Rusko a ruská armáda stojí na ich strane. Mohlo by sa zdať, že Putin za svoju podporu nič neočakával, no v skutočnosti žiadal ústupky zo strany Bieleho domu. Treba ešte dodať, že Putin sľúbil USA záruky ohľadom ropy, spravodajstva a prístup k hraniciam Afganistanu. Ako vraví Fédorovski, posledného prísľubu sa obávali najmä ľudia blízky Putinovi a funkcionári z Najvyššej polície, pretože USA by sa mohli nerušene rozťahovať v strednej Ázii.

Fédorovski naproti tejto spolupráci uvádza obrat v Kremli, keď sa Rusko spojilo s Francúzskom proti americkej rezolúcii v OSN, ktorá odštartovala vojnu s Irakom. Negatívny postoj k použitiu násilia v Iraku zaujala aj ruská verejnosť. Ďalšími dôvodmi, prečo Kremeľ zaujal takýto postoj bola existencia vyše dvadsiatich miliónov moslimov v Rusku, narastajúca chudoba a samozrejme ropa. Po vypuknutí vojny Kremeľ odsúdil chybu Američanov a dožadoval sa multilaterálnej stratégie riadnej OSN⁹⁶. Medzi ruskými obyvateľmi prevládala odpor k politike Spojených štátov a počas vojny v Iraku viac ako polovica obyvateľov podporila Irak, pretože sa im Spojené štáty nepáčili. Uvedené skutočnosti definuje Šimov slovom „antiamerikanizmus“. No aj napriek tomu Putin zareagoval pokojne, keď sa rozrástol počet vojakov USA pri hraniciach Ruska – v Gruzínsku a bývalých sovietskych republikách. Šimov ďalej pripomína, že hlavným zámerom zahraničnej politiky Ruska zostáva západný smer, aj keď naráža na odpor politických skupín, ktoré majú záujem na obnovení cárskeho impéria aj Sovietskeho zväzu⁹⁷.

Z dôvodu obmedzeného rozsahu strán tejto práce, sa problematike vojna v Iraku nebudeme ďalej venovať.

Pokladáme za dôležité spomenúť Putinov dekrét z roku 2000 nazvaný Koncepcia zahraničnej politiky Ruskej federácie⁹⁸, podľa ktorej sa znížila hrozba jadrovej vojny a Rusko sa snažilo vytvoriť multipolárny systém medzinárodných vzťahov. Táto koncepcia deklarovala bezpečnosť krajiny a posilnenie suverenity, udržanie vplyvu na celosvetové

---

⁹⁶ Fédorovski, V.: Ref.1.

⁹⁷ Šimov, J. 2003. *Rusko za Putina: rozporné přeměny a klamavá politika*. In *Mezinárodní politika [online]*. 2003, roč. 27, č. 8 [2011-03-03]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2003/MP082003.pdf>>.

⁹⁸ Viac na <http://www.scrf.gov.ru/documents/1.html>

procesy, vytváranie podmienok pre rozvoj ekonomiky a životnej úrovne, vytváranie dobrých susedských vzťahov pozdĺž ruských hraníc⁹⁹.

Mohlo by sa zdať, že Rusko je dodnes hrozivou vojenskou veľmocou z dôvodu, že má jednu z najväčších armád na svete, vlastní moderné zbrane a zvýšilo rozpočet na nákup nových zbraní. Ale rozhodnúť, kto je hrozivejšia vojenská veľmoc – Rusko alebo USA je zrejmé z faktu, že USA investovali do obranného rozpočtu 52 krát toľko čo Rusko. Rusko má najväčšiu zásobu jadrových zbraní na svete, no na rozdiel od arzenálu USA väčšina už prekročila svoju životnosť a nie sú použiteľné. Problémom Ruska je absencia moderných prostriedkov, ktoré by dopravili jadrové zbrane z pevniny, vzduchu a mora¹⁰⁰. Treba dodať, že ešte v roku 1993 podpísali George Bush st. a Boris Jel'cin zmluvu START 2, ktorou sa obe strany zaviazali znížiť počty jadrových hlavíc do roku 2003. No reálne túto zmluvu Kongres ratifikoval v roku 1997 a ruský parlament v roku 2000. A tu treba brať do úvahy, že Rusko použilo hrozbu neratifikácie zmluvy, aby blokovalo proces rozširovania NATO na východ¹⁰¹. Černogurský má pravdu keď tvrdí, že jedine ekonomika Spojených štátom je schopná vynakladať na armádu viac financií ako celý svet dokopy¹⁰².

Pripúšťame, že USA sú dominantnou svetovou mocnosťou, no na druhej strane Rusko nie je natoľko slabé, aby sa vo všetko podriadilo. Možno povedať, že „nová studená vojna“ nehrozí. Skôr by sa mali zamerať na vzájomnú kooperáciu a strategické dohovory. O čom svedčí aj Stratégia národnej bezpečnosti Spojených štátov, podľa ktorej USA považujú Rusko za jedného z kľúčových partnerov na medzinárodnom poli¹⁰³.

Záver

Vladimír Putin nasmeroval Ruskú federáciu takpovediac na správnu koľaj posilnenia jej postavenia na medzinárodnom poli. Rozvíjal spoluprácu, nie len so štátmi „blízkeho zahraničia“, ale aj smerom na Západ. Realizácia jeho politiky začala byť vo svete chápaná pozitívne, a akceptovali ju aj Spojené štáty americké. Napriek iným názorom a odlišnostiam vlastných politík, sa Spojené štáty a Rusko snažili a dodnes snažia o konsenzus. Zámerom príspevku bolo objasniť typ a smerovanie vzťahov medzi Ruskom a Spojenými štátmi, pretože to do veľkej miery ovplyvňuje dianie na svetovej politickej scéne a nepochybne

---

⁹⁹ Ďuriš, P. 2008. Rusko v 21. storočí – mocenské postavenie a determinanty zahranično-bezpečnostnej politiky. In Fórum pre medzinárodnú politiku [online]. 2008, [2011-03-19]. Dostupné na: <http://www.mepoforum.sk/regiony/vychodna-europa/rusko/rusko-v-21-storoci-mocenske-postavenie-a-determinanty-zahranicno-bezpecnostnej-politiky/>.

¹⁰⁰ Lucas, E.: Ref.7.

¹⁰¹ Duleba, A.: Ref.16.

¹⁰² Černogurský, J.: Ref.27.

¹⁰³ Balabán, M.: Ref.29.

ovplyvňuje aj Slovensko, ktoré je závislé na Spojených štátoch asi v každej oblasti života, a na Rusku ohľadom ropy.

Použitá literatúra:

Balabán, M. 2003. Milníky ruské bezpečnostní politiky v roce 2002 a její další perspektivy. In Mezinárodní politika [online]. 2003, roč. 27, č. 2 [2011-04-23]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2003/MP022003.pdf>>.

Balabán, M. 2001. Čečensko: bolavé místo Ruska. In Mezinárodní politika [online]. 2001, roč. 25, č. 7 [2011-03-25]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2001/MP072001.pdf>>.

Běloševský, D. 2000. Vladimír Putin: raketový nástup „sfingy“. In Mezinárodní politika [online]. 2000, roč. 24, č. 5 [2011-02-15]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2000/MP052000.pdf>>.

Čarnogurský, J. 2011. Prednáška na tému Rusko. Prešovská univerzita v Prešove. 11.04.2011.

Chovanec, F. 2008. Nové prvky ruskej zahraničnej politiky po nástupe Vladimíra Putina. In Fórum pre medzinárodnú politiku [online]. 2008 [2011-03-05]. Dostupné na: <<http://www.mepoforum.sk/regiony/vychodna-europa/rusko/vztahy-usa-a-ruska-na-zaciatku-21-storocia-v/>>.

Chovanec, F. 2004. Americko-ruské vzťahy po rozpade ZSSR (VI.). In Fórum pre medzinárodnú politiku. [online]. [2011-02-10]. Dostupné na: <<http://stary.mepoforum.sk/index.php?id=238&art=106&l=10>>.

Duleba, A. 2008. Ruská federácia pred prezidentskými voľbami 2008. In Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku [online]. 2008, [2011-02-17]. Dostupné na: <<http://www.sfpa.sk/dokumenty/publikacie/201>>.

Ďuriš, P. 2008. Rusko v 21. storočí – mocenské postavenie a determinanty zahranično-bezpečnostnej politiky. In Fórum pre medzinárodnú politiku [online]. 2008, [2011-03-19]. Dostupné na: <http://www.mepoforum.sk/regiony/vychodna-europa/rusko/rusko-v-21-storoci-mocenske-postavenie-a-determinanty-zahranicno-bezpecnostnej-politiky/>.

Fedorovski, V. 2004. Kremľské tajomstvá. Bratislava : Slovart, 2004. 235 s. ISBN 80-7145-955-0.

Fedorovski, V. 2002. Šedé eminence ruské politiky. Od Rasputina k Putinovi. Praha : Nakladatelství BRÁNA, 2002. 160 s. ISBN 80-7243-146-3.

Juza, P. 2000. Třetí pokus – Vladimír Putin. In: Noveslovo [online]. 2000 [2011-03-05]. ISSN 1336-2984. Dostupné na: <http://www.noveslovo.sk/c/23004/Treti_pokus_Vladimir_Putin_>.

Konecký, D. 2002. Vztahy NATO – Rusko po 11. září 2001. In Mezinárodní politika [online]. 2002, roč. 26, č. 7 [2011-03-16]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2002/MP072002.pdf>>.

Lucas, E. 2008. Nová studená válka aneb jak Kreml ohrožuje Rusko i Západ. Praha : Mladá fronta, 2008. 302 s. ISBN 978-80-204-1879-1.

Peřková, A. 2006. Čechensko a zahraniční politika Ruskej Federácie. In Euroatlantické centrum [online]. 2006, [2011-04-03]. Dostupné na: <<http://eac.sk/page.php?doc=266>>.

Polikanov, D. 2001. Ruská zahraniční politika: dva roky Putinovy vlády. In Mezinárodní politika [online]. 2001, roč. 25, č. 11 [2011-02-26]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2001/MP112001.pdf>>.

Reitschuster, B. 2006. Vladimír Putin Kam kráčaš, Rusko?. Praha : Ottovo nakladatelství, 2006. 336 s. ISBN 80-7360-480-9.

Spiridonov, A. 2002. Ruská zahraniční politika, vztahy s USA (1991-2002). In Mezinárodní politika [online]. 2008, roč. 26, č. 8 [2011-02-27]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2002/MP082002.pdf>>.

Šimov, J. 2003. Rusko za Putina: rozporné přeměny a klamavá politika. In Mezinárodní politika [online]. 2003, roč. 27, č. 8 [2011-03-03]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2003/MP082003.pdf>>.

Votápek, V. 2002. Polozměna ruské zahraniční politiky. In Mezinárodní politika [online]. 2002, roč. 26, č. 8 [2011-03-03]. Dostupné na: <<http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2002/MP082002.pdf>>.

Usolcev, V. 2004. Sloužil jsem s Putinem u KGB. Praha : Academia, 2004. 224 s. ISBN 80-200-1265-6

Ústava Ruskej federácie. Dostupné na: <http://www.constitution.ru/en/10003000-01.htm>.